

Zakończyło się w Gdańsku

W poprzednim wydaniu w artykule „Zacząło się w Mielcu” przypomnieliśmy kalendarium wybranych wybuchów społecznych w lipcu 1980 roku, które doprowadziły do lawiny następnych buntów pracowniczych i powstania NSZZ „Solidarność”.

W sierpniu 1980 roku strajki wybuchały kolejno, m.in.:

1 sierpnia - w Zakładach Tworzyw Sztucznych „Erg” w Bieruniu Starym, Fabryce SHL w Kielcach, Fabryce Pras Automatem „Prasomet” we Włochach i na Wydziale Tulei ZM „Nowotko” w Warszawie.

4 sierpnia - w łódzkich Zakładach Wyrobów Papierniczych, „Harnam”, „Skogar”, ZKT „Teofilów”, Wydziale Pras w „Stomilu”.

5 sierpnia - do strajku ponownie przystępują pracownicy WSK „Świdnik”.

11 sierpnia - w Warszawie trzydniowy strajk rozpoczynają pracownicy komunikacji miejskiej.

14 sierpnia - rozpoczyna się strajk w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Jako pierwsze pracę przerywają wydziały K-1 i K-3. O godzinie 9.00 odbywa się wiec i proklamowanie strajku. Około godziny 10.00 na teren stoczni przedostaje się Lech Wałęsa i staje na czele strajku. Stoczniovcy domagają się przywrócenia do pracy Anny Walentynowicz i Lecha Wałęsy, zbudowania pomnika ofiar masakry robotników z grudnia 1970 roku, podwyżki płac, dodatku drożyznianego, wyrównania dodatków rodzinnych do wysokości, w jakiej otrzymuje je milicja i gwarancji dla strajkujących. Powstaje straż robotnicza, która nie dopuszcza ludzi z zewnątrz na teren stoczni. Pierwsze rozmowy z dyrekcją nie przynoszą rezultatów. Robotnicy zostają na noc na terenie stoczni.

15 sierpnia - strajki obejmują kolejne zakłady Trójmiasta, Elbląga i Szczecina. Strajkuje Stocznia im. Komuny Paryskiej w Gdyni, do której dołączają pracownicy portów i komunikacji.

16 sierpnia - przy bramie Stoczni im. Lenina odbywa się wiec pracowników i mieszkańców Gdańska. Komitet Strajkowy podpisuje porozumienie z dyrekcją. Robotnicy uzyskują zgodę na podwyżkę, przywrócenie do pracy Anny Walentynowicz i Lecha Wałęsy. Strajkujący otrzymują gwarancję bezpieczeństwa. Komitet Strajkowy ogłasza zakończenie strajku. Przedstawiciele innych zakładów, z którymi władza nie podjęła negocjacji żądają kontynuowania strajku. Alina Pienkowska, Anna Walen-

tynowicz i Ewa Ossowska zatrzymują wychodzących robotników. Lech Wałęsa zmienia decyzję i ogłasza okupacyjny strajk solidarnościowy. W zakładzie pozostaje około 700 stoczniovców. W nocy do Stoczni przyjeżdżają przedstawiciele 28 zakładów strajkujących w Trójmieście. Powstaje Międzyzakładowy Komitet Strajkowy.

W nocy **17/18 sierpnia** na podstawie przedstawianych postulatów MKS formułuje ostateczną listę 21 postulatów.

18 sierpnia - o godzinie 6.00 strajk rozpoczyna Stocznia Remontowa „Parnica” w Szczecinie, a o godzinie 10.00 Stocznia im. Adolfa Warskiego. W geście solidarności z robotnikami Wybrzeża, rolnicy ze Zbroszy Dużej wstrzymują dostawy mleka i płodów rolnych do punktów skupu i przeprowadzają zbiórki pieniędzy dla strajkujących.

19 sierpnia - wybucha kolejne strajki w Elblągu, Pruszczu Gdańskim, Starogardzie, Tczewie, Kołobrzegu i Słupsku. Nad ranem wybucha strajk na Wydziale Mechanicznym Huty im. Lenina.

20 sierpnia - do strajku przystępują kolejne instytucje i zakłady, między innymi: Politechnika Gdańska, Instytut Maszyn Przemysłowych PAN, Opera i Filharmonia Bałtycka. W Krakowie strajk rozpoczyna Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne.

21 sierpnia - do strajku przystępują zakłady w Słupsku, Bydgoszczy, Toruniu, Kołobrzegu, Tarnowskich Górach i Olsztynie.

23 sierpnia - ukazuje się pierwszy numer Strajkowego Biuletynu Informacyjnego „Solidarność”, MKS zaczyna się posługiwać znakiem graficznym „Solidarność”, opracowanym przez studenta gdańskiej PWSP Jerzego Janiszewskiego.

24 sierpnia - stoczniovcy otrzymują informację o podwyższonej gotowości bojowej wojsk radzieckich stacjonujących w Polsce.

25 sierpnia - strajk podejmują pracownicy Polskich Linii Oceanicznych w Szczecinie oraz statki stojące w porcie szczecińskim. W Stalowej Woli członkowie niezależnego pisma „Spotkania” oraz z Przemyskiego Komitetu Obrony Ludzi Wierzących, przeprowadzają głódową solidarno-

Rok 2019 ogłoszony został Rokiem Anny Walentynowicz (po prawej), legendy „Solidarności”, która zginęła w katastrofie smoleńskiej

ściową ze strajkującymi robotnikami Wybrzeża.

26 sierpnia - strajkują kolejne zakłady między innymi: wydział stalowni Huty im. Lenina, zakłady przemysłowe w Olsztynie, KWK „Thorez” w Wałbrzychu, zakłady w Skawinie, Zakłady im. H. Cegielskiego w Poznaniu, Huta Szkła w Sandomierzu, Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego w Toruniu, Fabryka Urządzeń Przeciwożarowych w Kościanie, komunikacja miejska w Bielsku-Białej, Koszalinie i Łodzi. We Wrocławiu strajkuje między innymi: Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne, Budowa Elektrociepłowni Czechnica, Budowa Elektrociepłowni II, „Hutmen”, „Elwro”, FAT, PKS, Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynierii Miejskiej, Przedsiębiorstwa Transportu Komunalnego, Stocznia Remontowa i Wrocławska Stocznia Rzeczna, „Archimedes”, „Fadroma”, „Hydral”, Okręgowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Mięsnego, „Pafawag”, Przedsiębiorstwo Budownictwa Uprzemysłowionego, Wojskowe Zakłady Motoryzacyjne i ZNTK.

27 sierpnia - w nocy między drugą a trzecią zmianą rozpoczyna się strajk w KWK „Manifest Lipcowy” w Jastrzębiu-Zdroju.

28 sierpnia - „Sztandar Młodych” jako pierwszy ogólnopolski dziennik publikuje listę 21 postulatów gdańskich. W Stoczni Gdańskiej trwają są negocjacje między Komisją Rządową, a MKS, który reprezentuje już ponad 500 zakładów. Szczeciński MKS i Komisja Rządowa powołują grupę ekspertów, której zadaniem jest opracowanie prawnej wykładni powoływania niezależnych związków zawodowych.

Rozpoczyna się strajk w Zakładach Predom - Romet Bydgoszcz.

29 sierpnia - do strajku dołączają inne zakłady. Rozpoczynają się kolejne strajki solidarnościowe. W Zagłębiu Miedziowym strajkują kopalnie Polkowice, Rudna, Sieroszewice i inne. W Bydgoszczy powstaje MKS reprezentujący 32 zakłady; strajk podejmują: Huta Szkła Krosno, w Poznaniu Zakłady Metalowe im. H. Cegielskiego i Poznańska Fabryka Maszyn Żniwnych, MPK w Żywcu, Cementownia w Opolu, Zakłady Obuwnicze w Polanicy, PKS w Oławie, Huta Zawiercie, PKS i MPK w Krakowie, zakłady w Suchej Beskidzkiej, Kłodzku, Tychach, Jeleniej Górze.

31 sierpnia - MKS w Gdańsku i Komisja Rządowa podpisują w sali bhp Stoczni Gdańskiej porozumienie, na mocy którego powstają niezależne samorządne związki zawodowe. MKS stwierdza, że będą one przestrzegać zasad określonych w Konstytucji PRL, bronić społecznych i materialnych interesów pracowników i nie zamierzają pełnić roli partii politycznej. Stać będą na gruncie zasady społecznej własności środków produkcji stanowiącej podstawę istniejącego w Polsce ustroju socjalistycznego. Uznając, że PZPR sprawuje kierowniczą rolę w państwie, ani nie podważając ustalonego systemu sojuszy międzynarodowych, dążyć będą do zapewnienia ludziom pracy odpowiednich środków kontroli, wyrażania opinii i obrony swych interesów.

MKS w Gdańsku przekształca się w Międzyzakładowy Komitet Założycielski Niezależnego Związku Zawodowego.

(wybrane strajkujące zakłady na podstawie audycji "Droga do Solidarności" emitowanej na antenie Polskiego Radia z okazji 25. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność”